

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 154/2015-28

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 6. októbra 2015 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej a zo sudcov Sergeja Kohuta a Ladislava Orosza (sudca spravodajca) v konaní o sťažnosti [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátom JUDr. Jánom Vajdom, Hviezdoslavovo námestie 201, Námestovo, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Námestovo v konaní vedenom pod sp. zn. 7 D 41/2011, za účasti Okresného súdu Námestovo, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Námestovo v konaní vedenom pod sp. zn. 7 D 41/2011 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Námestovo p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 7 D 41/2011 konal bez zbytočných prieťahov.

3. [REDACTED] priznáva finančné zadosťučinenie v sume 1 500 € (slovom tisícpäťsto eur), ktoré jej je Okresný súd Námestovo povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Námestovo je povinný uhradiť [REDACTED] trovy konania v sume 296,44 € (slovom dvestodeväťdesiatšesť eur a štyridsaťštyri centov) na účet jej právneho zástupcu JUDr. Jána Vajdu, Hviezdoslavovo námestie 201, Námestovo, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 9. januára 2015 doručená sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. Jánom Vajdom, Hviezdoslavovo námestie 201, Námestovo, ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Námestovo (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 7 D 41/2011 (ďalej len „napadnuté konanie“).

Zo sťažnosti, ako i z vyžiadaného spisu okresného súdu sp. zn. 7 D 41/2011 ústavný súd zistil, že sťažovateľka podala 2. marca 2011 návrh na začatie konania o znovuobjavenom majetku poručiťky [REDACTED]. Konanie vedené okresným súdom pod sp. zn. 7 D 41/2011 nie je dosiaľ právoplatne skončené.

Sťažovateľka v sťažnosti okrem iného uvádza:

„V konaní sú opakovane neodôvodnené prietahy, čím sa toto konanie neúmerne predlžuje. Už iba samotná skutočnosť, že konanie v tejto veci trvá 3 roky a 10 mesiacov je dôkazom porušenia môjho ústavného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov.

Takáto dĺžka konania predlžuje stav mojej právnej neistoty do tej miery, že moje právo na súdnu ochranu sa stáva iba iluzórnym právom.“

Dňa 1. augusta 2014 podala sťažovateľka sťažnosť na prieťahy v napadnutom konaní predsedníčke okresného súdu. Predsedníčka okresného súdu v odpovedi na sťažnosť sťažovateľky na prieťahy okrem iného uviedla, že „v období od posledného pojednávania 10. 5. 2012 do súčasnosti nebol vo veci vykonaný žiadny úkon smerujúci k vybaveniu veci“. Vo veci nariadila dohľad v pravidelných trojmesačných intervaloch.

Na základe skutočností uvedených v sťažnosti sa sťažovateľka domáha, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„Základné právo sťažovateľky [REDAKOVANÉ]... na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Námestovo v konaní vedenom pod sp. zn. 7 D 41/2011 porušené bolo.

Okresnému súdu Námestovo sa prikazuje, aby v konaní vedenom na Okresnom súde Námestovo pod sp. zn. 7 D 41/2011 konal bez zbytočných prieťahov.

Sťažovateľke [REDAKOVANÉ]... sa priznáva finančné zadostučinenie v sume 5 000,- EUR, ktoré je Okresný súd Námestovo povinný zaplatiť sťažovateľke Johane Chromčákovej... do 2 mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Sťažovateľke [REDAKOVANÉ]... sa priznávajú trovy tohto konania v sume 290,26 EUR, ktoré je Okresný súd Námestovo povinný zaplatiť sťažovateľke [REDAKOVANÉ]... na účet advokáta JUDr. Jána Vajdu... do 2 mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

Ešte pred predbežným prerokovaním ústavný súd požiadal predsedníčku okresného súdu o vyjadrenie k sťažnosti. Na žiadosť ústavného súdu reagovala predsedníčka okresného súdu v prípise sp. zn. Spr 155/15 z 11. februára 2015, v ktorom uvádza:

„Sťažovateľka podala dňa 2. 3. 2011 návrh na dodatočne (náhradne) dedičské konanie. Súd navrhovateľku vyzval uznesením č. k. 7 D/41/2011-14 zo dňa 9. 4. 2011 na označenie a predloženie dôkazov, ktorých sa dovoľáva, teda predloženie listín, ktorými

bude nesporne preukázaný novoobjavený majetok po poručiteľke. Navrhovateľka podala proti tomuto uzneseniu odvolanie dňa 12. 5. 2011, ktoré bolo zrušené uznesením č. k. 7 D/41/2011-21 zo dňa 3. 6. 2011.

Dňa 12. 7. 2011 bola navrhovateľka vyzvaná na zaplatenie súdneho poplatku za podaný návrh, ktorý zaplatila dňa 26. 7. 2011. Súd následne dňa 4. 8. 2011 poveril súdneho komisára JUDr. Vladimíra Šťastného vykonaním potrebných úkonov vo veci prejednávania dedičstva po poručiteľke [REDAKOVANÉ], zomrelej dňa 11. 12. 1968, naposledy bytom Oravská Polhora 235. Súdny komisár vyžiadal podklady zo Správy katastra nehnuteľnosti Námestovo a vytýčil pojednávanie na deň 10. 5. 2012. Následne nekonal až do 28. 6. 2013, kedy vyžiadal pôvodný dedičský spis z Notárskeho úradu JUDr. Margity Kakačkovej. V súvislosti s úmrtím súdneho komisára JUDr. Vladimíra Šťastného, v súlade s rozhodnutím o zmene Notárskeho rozvrhu práce notárov – súdnych komisárov so sídlom v pôsobnosti Okresného súdu Námestovo na rok 2014 súčinnosťou od 11. 4. 2014 bola vec pridelená na vybavenie notárovi súdnemu komisárovi JUDr. Kristíne Štefánikovej, Notársky úrad so sídlom v Tvrdošíne, ktorá po vykonaní úkonov za účelom zistenia majetku poručiteľky predložila súdu dňa 26. 1. 2015 spis sp. zn. 7 C/41/2011 spolu s uznesením o zastavení dodatočného dedičského konania. Uznesenie č. k. 7 C/41/2011-64 zo dňa 28. 1. 2015 bolo doručené účastníkom konania. Dedičské konanie nie je právoplatne skončené.

Sťažovateľka podala sťažnosť na prieťahy v konaní dňa 7. 8. 2014. Po zistení, že súdny komisár vo veci nekonal od 10. 5. 2012, som prijala opatrenie za účelom odstránenia prieťahov konaní – dohľad nad priebehom tohto konania v pravidelných trojmesačných lehotách.“

Ústavný súd zo spisu okresného súdu vedeného pod sp. zn. 7 D 41/2011 zistil, že popis doterajšieho priebehu napadnutého konania obsiahnutý vo vyjadrení predsedníčky okresného súdu zodpovedá obsahu označeného spisu, a preto z neho pri rozhodovaní o sťažnosti sťažovateľky vychádzal.

Uznesením č. k. II. ÚS 154/2015-14 z 10. marca 2015 ústavný súd prijal sťažnosť sťažovateľky na ďalšie konanie v rozsahu namietaného porušenia jej základného práva

na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 7 D 41/2011.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie vyzval ústavný súd predsedníčku okresného súdu, aby prípadne doplnila predchádzajúce vyjadrenie okresného súdu k sťažnosti a zároveň oznámila, či trvá na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predsedníčka okresného súdu v prípise sp. zn. Spr 280/15 zo 7. apríla 2015 oznámila, že súhlasí s tým, aby ústavný súd upustil od ústneho pojednávania, a svoje predchádzajúce vyjadrenie k sťažnosti nedoplnila.

Následne vyzval ústavný súd právneho zástupcu sťažovateľky, aby sa vyjadril, či trvá na konaní ústneho pojednávania, a zároveň mu zaslal vyjadrenia predsedníčky okresného súdu sp. zn. Spr 155/15 z 11. februára 2015 a sp. zn. Spr 280/15 zo 7. apríla 2015 na vedomie a prípadné zaujatie stanoviska.

Právny zástupca sťažovateľky v podaní doručenom ústavnému súdu 16. septembra 2015 oznámil, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania, k vyjadreniam predsedníčky okresného súdu nezaujal stanovisko.

Vzhľadom na oznámenia právneho zástupcu sťažovateľky a predsedníčky okresného súdu, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, pretože dospel k záveru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Predmetom konania pred ústavným súdom je rozhodovanie o tom, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 7 D 41/2011 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak, ako právoplatným rozhodnutím súdu.“ (IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný urobiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 a 4 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov. Ak súd zistí, že existuje dôležitý dôvod na odročenie pojednávania, bez zbytočného odkladu informuje tých, ktorí boli predvolaní alebo upovedomení. Súd spravidla uvedie deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie. Dôvod na odročenie sa uvedie v zápisnici alebo poznamená v spise.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prieťahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, IV. ÚS 99/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľky.

1. Pokiaľ ide o kritérium, ktorým je právna a faktická zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že konania o návrhoch na uskutočnenie dodatočného dedičského konania v prípade zistenia novoobjaveného majetku po poručiteľovi tvoria bežnú súčasť dedičskej agendy všeobecných súdov. Ústavný súd preto nepovažuje prerokúvanú vec za právne zložitú. Z predloženého vyjadrenia predsedníčky a spisu okresného súdu nevyplýva ani skutková zložitosť napadnutého konania.

2. Správanie sťažovateľa ako účastníka konania je druhým kritériom, ktoré sa uplatňuje pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd zo zapožičaného súdneho spisu nezistil žiadnu významnú okolnosť, ktorú by bolo potrebné pripísať na farchu sťažovateľky, ktorá je účastníčkou konania, v súvislosti s doterajším priebehom napadnutého konania.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal hodnotením postupu okresného súdu v napadnutom konaní, pričom vychádzal zo svojej ustálenej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné prieťahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

Ústavný súd poukazuje na § 175zb ods. 1 OSP, podľa ktorého súd môže odňať vec poverenému notárovi, ak napriek predchádzajúcemu upozorneniu spôsobí zbytočné prieťahy v súdnom konaní. Súd potom poverí úkonmi v konaní o dedičstve iného notára podľa rozvrhu práce. Z citovaného zákonného ustanovenia vyplýva povinnosť všeobecného súdu zabezpečiť aj v súvislosti s úkonmi, ktoré realizuje poverený notár, rýchlosť a efektívnosť dedičského konania.

Zo súdneho spisu sp. zn. 7 D 41/2011 vyplýva, že v doterajšom priebehu napadnutého konania sa vyskytlo viacero období neodôvodnenej nečinnosti notára ako súdneho komisára povereného úkonmi v tomto konaní (od 4. augusta 2011 do 10. mája 2012, od 10. mája 2012 do 28. júna 2013, od 11. apríla 2014 do 26. januára 2015).

Okresný súd v napadnutom konaní nevyužil procesné prostriedky, ktoré mu poskytuje citované ustanovenie Občianskeho súdneho poriadku, čím došlo, prihliadnúc na jeho celkovú dĺžku (4 a pol roka), k zbytočným prieťahom v konaní. Ústavný súd konštatuje, že postup okresného súdu nesmeroval efektívne k odstráneniu stavu právnej

neistoty účastníčky konania, a preto nie je zlučiteľný so základným právom sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov.

Na tomto základe ústavný súd rozhodol, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní bolo porušené základné právo sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (bod 1 výroku tohto nálezu).

Vzhľadom na skutočnosť, že napadnuté konanie nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu ešte právoplatne skončené, ústavný súd podľa čl. 127 ods. 2 ústavy prikázal okresnému súdu, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 7 D 41/2011 konal bez zbytočných prieťahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Z ustanovenia § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04).

Sťažovateľka sa domáha priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume 5 000 € z dôvodov citovaných v časti I tohto nálezu.

Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na charakter neefektívnej činnosti okresného súdu, berúc do úvahy obdobia neodôvodnenej nečinnosti notára povereného úkonmi v dedičskom konaní a doterajšiu neprimeranú dĺžku napadnutého konania, dospel ústavný súd k záveru, že v danom prípade bude priznanie finančného zadosťučinenia v sume 1 500 € primerané konkrétnym okolnostiam prípadu (bod 3 výroku tohto nálezu).

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd v zmysle § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v súvislosti s jej právnym zastupovaním advokátom JUDr. Jánom Vajdom, Hviezdoslavovo námestie 201, Námestovo. Ústavný súd vychádzal pri rozhodovaní o priznaní trov konania z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2014, ktorá bola 839 € (za 2 úkony urobené v roku 2015).

Úhradu priznal za dva úkony právnej služby vykonané (prevzatie a prípravu zastúpenia, podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z.

o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“).

Sťažovateľke priznal za každý úkon vykonaný v roku 2015 sumu 139,83 €, čo predstavuje sumu 279,66 €, a režijný paušál (§ 16 ods. 3 vyhlášky) za 2 úkony vykonané v roku 2015 po 8,39 €, čo spolu predstavuje sumu 296,44 € (bod 4 výroku tohto nálezu).

Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. októbra 2015